

Labklājības ministrija

Skolas iela 28, Rīga, LV - 1331, tālr. 20688267, e-pasts lm@lm.gov.lv, www.lm.gov.lv

Rīgā

12.12.2025. Nr. 21-22/1847
Uz 10.11.2025 Nr. 6-1/833

Latvijas Republikas Tiesībsarga birojam
paziņošanai e-adresē

Par valsts sociālā nodrošinājuma
pabalstu personām, kas zaudējušas
apgādnieku

Labklājības ministrija ir izskatījusi š.g. 10. novembra Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja vēstuli Nr. 6-1/833 saistībā ar vecuma kritēriju (nosacījumu), izmaksājot apgādnieka zaudējuma pensiju, pretstatā gadījumiem, kad personai tiek izmaksāts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts, un atbilstoši kompetencei sniedz šādu atbildi.

Saskaņā ar likumu “Par valsts pensijām” tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, ja apgādnieks ir bijis apdrošinātā persona, ir darba nespējīgiem mirušā apgādnieka ģimenes locekļiem, kas bijuši viņa apgādībā. Mirušā bērniem apgādnieka zaudējuma pensiju piešķir neatkarīgi no tā, vai viņi ir bijuši mirušā apgādībā. Apgādnieka zaudējuma pensiju var saņemt jauniets līdz 24 gadu vecumam, kurš mācās vai studē vispārējās, profesionālās izglītības iestādēs, koledžās vai augstskolās pilna laika klātienē. Apgādnieka zaudējuma pensijas apmēru aprēķina no apgādnieka iespējamās vecuma pensijas, ņemot vērā mirušā apgādnieka veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Apgādnieka zaudējuma pensija tiek izmaksāta no valsts sociālā apdrošināšanas speciālā budžeta, tāpat kā vecuma un invaliditātes pensijas, un citi sociālās apdrošināšanas pakalpojumi.

Ja nav tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, tad saskaņā ar Valsts sociālo pabalstu likumu piešķir valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu. Šajā gadījumā valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir līdz pilngadības sasniegšanai. Pabalsta izmaksu turpina, ja persona pēc pilngadības sasniegšanas mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nav vecāka par 20 gadiem vai studē augstskolā dienas nodaļā (pilna laika klātienē) un nav vecāka par 24 gadiem.

Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts tiek izmaksāts no valsts pamatbudžeta līdzekļiem un tā mērķis ir sniegt vismaz minimālas sociālās garantijas finansiāla atbalsta veidā bērnam vai jauniešim, kurš zaudējis apgādnieku, kas nav bijis sociāli apdrošināta persona. Pabalsta apmēru personai no septiņu gadu vecuma nosaka 30 procentu apmērā no Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļvietnē publicētās minimālo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju mēnesī (2025. gadā pabalsta apmērs – 226 *euro*).

Vēršam uzmanību, ka 20 gadu vecums, mācoties vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē, ir noteikts kā vecuma limits, līdz kuram bērns pēc pamatskolas var:

- iegūt vidējo izglītību (parasti līdz 19 gadu vecumam),
- pabeigt arodizglītību vai uzsākt augstāko izglītību.

Tāpat lielākā daļa jauniešu līdz 20 gadu vecumam mācās vispārīgizglītojošās vai profesionālās izglītības iestādē (pamatskola, vidusskola, tehnikums), un šajā laikā tiek izmaksāts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts. Ja jauniešs turpina mācīties augstākajā izglītības iestādē, valsts pagarina pabalsta izmaksas laiku līdz 24 gadu vecumam.

Jāatzīmē, ka, nosakot ilgāku laiku valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņemšanai, tāpat var būt gadījumi, kad kāda persona līdz noteiktajam laikam nebūs paguvusi pabeigt mācību iestādi. Piemēram, mācoties augstskolā, ja personai bijuši kādi apstākļi, kuru laikā pārtrauktas mācības (piemēram, sliktas sekmes, slimība u.c.), kā rezultātā mācības nevarēja pabeigt līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai. Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta izmaksas laiks noteikts, ņemot vērā vispārējo mācību iestādes pabeigšanas laiku.

Labklājības ministrija piekrīt, ka apgādnieka zaudējuma pensijas un valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta gadījumā izmaksas laiks šobrīd ir atšķirīgs, bet jāatzīmē, ka, veicot kādas izmaiņas likumdošanā, tām ir finansiāla ietekme, kas būtu izskatāma budžeta izstrādes procesā. Ministrija izvērtēs šī priekšlikuma iesniegšanu, gatavojot attiecīgus priekšlikumus prioritārajiem pasākumiem 2027. gada budžetā.

Valsts sekretāra vietnieks

D.Jakaite